

סיפורו של טנקיסט

נאת סא"ל ש. גבעולי

המרירות על ביטול החופשות האחרונות ועונש המחבוש על-תנאי המאיים עלי נעלמו מן התודעה. נותרו לי רק הטנק ומסלול-הבוחן.

...והצות נתן את המכסימום. מפקד הטנק חלק את פקודותיו לאנשי הצות כשהוא מפעיל את קשר החוץ למען ישמעו המג"ד ומפקד החטיבה, שהיוו את צות הבוחנים. בקושי שמענו את קולו אך לא היה צורך בכך — הכל היה ידוע ומובן. פקודות אש והמרצה מלאו את האוזניים. והטנק — פעל...

אל אלוהים, הוא נתן את המכסימום. צות האחזקה שניע מאחורינו חייב היה לבנות מטרות חדשות.

אפילו הבזוקה באגף, זו הממזרית, זו שמפעילים אותה בדיוק ברגע בו הטנק דוהר במורד על פני ערוצים ובורות, ואין כל אפשרות לייצב תותח — אפילו היא, הבזוקה, זכתה לצרור מאורך שפילח אותה ולפגז נפיץ בין עיניה שהיה מעין דגש-חזק בנתיב הכדורים של המקלע-המקביל. המקלען צהל כסוס, כשהוא מפזר צרורות לימין ולשמאל ומפיל חתיתו על שורת מטרות-דמות, שנוקבו ככברה. חלפו דקות ספורות ובווחן זה, שציפינו לו והתכוננו אליו שבועות ארוכים, היה כלא היה. הגבהתי תותח והתהלנו להתליף חיוכים וחבטות. מפקד הטנק כמעט והתישב על ראשי מעוצם החדוה בהיבשעה שמכשיר הקשר דובב לפתע ובקע קולו של מפקד הפלוגה:

— „שניים אלף, נוע אל עמדת הבוחנים. סוף!”

— „נהג התקדם! נהג ימינה... בסדר! נהג, מהר!”

החלפנו מבטים תמהים, כאשר שמענו את מפקד הטנק

ישבנו הכן על כסא התותחן כשאנו ממתנינים לתורנו. בדקנו בדיקה אחרונה את תיאום הכונות, את יציבות מכשירי הכינון, כשירות מנגנוני הירי — הכל כשורה! ימים ארוכים הכינונו את עצמנו לבוחן זה; נדמה שכל מה שניתן לעשות — עשינו.

— „אל תשכח לגמור בהנמכה, ושמור גורה בעזרת הפרייטלסקופ!” חזר מפקד הטנק בפעם המאה על עצותיו. — „זכרה, בחורים — חופשת שבת לצות המצטיין ודרגות טר”ש לאנשי הצות.”

— „ומה אתי?” שאלתי — „אני מרותק למחנה לכל הסדרה וכבר למעלה מחודש שלא הייתי בבית.”

מפקד הטנק היסס רגע והשיב:

— „גם אתה תצא לשבת, אני בטוח בכך. העיקר, רוצים לראות פגיעות!”

— „שניים אלף! שניים אלף! נוע לעמדת התחלה, סוף!” בקע לפתע קולו של מפקד הפלוגה מן המכשיר.

מפקד הטנק הרים דגל ופקודתו — „נהג התקדם!” נבלעה ברעם המנוע. הטנק ניתר בקפיצה, וברעם מנוע וחריקת זחלים עלה על מסלול בווחן-הצות.

חשתי עצמי רגוע בצורה מוררה. בדקתי את יציבות עיני על הטלסקופ והחזקתי הכן את ידיעות הצידוד וההגבהה. משום מה חשתי שהפעם אבצע הצגת-תכלית שמעטות כמוה. התותח היה נפלא, והתיאום מושלם. תקופה ארוכה של מטוחים ומסלולי ירי בתנועה תשא כעת את פריה בבוחן-הצות. נשכחו ממני טרדות היוס-ייום. הרביסמל היורד לחיי נשכח אף הוא.

מדבר — לאחר שבדק את מתג קשר-חוץ והעבירו לקשר פנים:

— „בטח מצאו אצלנו עוד פעם חסרונות“.

הגענו אל עמדת הבוחנים ועצרנו בחריקה, כאשר ניתנה הפקודה לקרר מנוע ולהסתדר למסדר הצות. המג"ד ניגש אלינו.

— „נו, בחורים, איך היה המסלול?“

שתקנו, בהמתנינו לראות מהיכן תפתח הרעה.

— „הצות שותק“, אמר המג"ד, „מה דעתך, מפקד הטנק, איך ביצעתם את הבוחן?“

מפקד הטנק התנועע על עומדו במבוכה.

— „לא רע, אני חושב, המפקד!“

ממלא מקום הרב-סמל, סמל ברוך, „ידיד“ מאז, שאינו פוסק להתאנות לי, ניגש אף הוא אלינו לחזות במחזה.

המג"ד החל לחייך (מסתבר שהמסלול היה טוב).

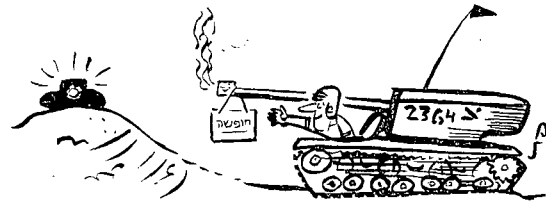
— „נו, תותחן, איך פגעת?“

— „מאה אחוז!“ עניתי.

— „פגיעות יפות מאוד, תותחן!“ קרן המג"ד מנחת. „יפה מאוד!“

החלטתי לנסות ולהסתכן:

— „לא פלא שפגעת יפה. אני מרותק מתחילת הסדרה ועד

סופה, והיה לי פנאי בשפע להתאמן“.

עוד המג"ד מופתע מתפנית זו של הנושא וסמל ברוך, ממקומו,

פתח בנביחה קולנית:

— „מסיימים בהמפקד! תותחן, מסיימים בהמפקד!“

המג"ד מצא לו מפלט מהרהוריו ופנה אל ברוך.

— „תודה לך, סמל, על עזרתך וכונותיך הטובות. אבל אני

מנהל כאן את השיחה ואינני זקוק לעזרה!“

סמל ברוך דמם, והמג"ד פסק:

— „צות זה יקבל חופשת שבת — כולל התותחן. אינך

מרותק יותר!“

ככה הגיעה אל קצה פרשיה ארוכה ונבנית, אשר בה שאלתי

את עצמי לא אחת — האם אי-פעם אהיה טנקיסט, או שמא

תושב קבע של חדר מעצר גדודי וכלא צבאי. מאותו בוחן-צות

נפתחה לפני דרך אשר הובילה, בסופו של דבר, אל קורס

מפקדי הטנקים ואל הדרך אליה שאפתי.

★

עוד בבסיס-הקליטה ביקשתי לעבור לחיל השריון, הטנקים

משכו אותי. כמעט לאחר יאוש הוצבתי לשמחתי לשריון.

כשהודיעו על המשאית הנוסעת ליחידת השריון הייתי בין

הזרוזים ונדחקתי למעמקה.

בחור אחד, שנתקלתי ברגלו בעת שעברתי על פניו העיר לי:

„לאט לאט, הצבא לא יברח לך!“ ואכן, ישיבה זו במעמקי

המכוננית היתה ראשית צרותי.

כשהגענו לבסיס בדרום הארץ, ואנוכי בבטן המשאית עם שק החפצים הכרסתן בין רגלי, קיבל את פנינו בברכת „ברוך הבא“ רב-סמל. הוא נראה כאחד שהועתק מהספר, מקלון לבן בידו ושפם אימים על פניו.

— „שלום לכם טירונים! הגעתם לבסיס יחידת שריון. אנחנו שמחים מאוד לקבל אתכם, ואפילו מחכים לכם. סמל ברוך יוביל אתכם לחדר-תרבות, לשיחה עם מפקד הפלוגה, ומשם לחדר האוכל, לארוחה קלה. אה-רִיכך תתארגנו“.

היה לו לרב-הסמל קול רך כקטיפה ואני דימייתי לשמוע בו נעימה של איום מוסתר.

סמל ברוך עמד שם מן הצד, ולאחר שהרב-סמל הסתלק פתח ואמר חדות:

— „תוך שלושים שניות כולכם מסודרים לפני בשלשות עם שק החפצים על הכתף“.

החלה התרוצצות על המשאית ואני נאלצתי להמתין עד שתתפנה הדרך. לא כל אחד התזיק בידו את שק-החפצים, ובשעה שאחדים חתרו החוצה כמצות הסמל, לחצו אחרים פנימה, בחפשם את שק-החפצים. השתי שהסמל נותן בי עין זועמת, אך סופו של דבר עמדנו מסודרים, בכי טוב, על הכביש.

הסמל הסתכל בשעונו בקפידה ואמר:

— „בשריון יש לבצע הכל בזריזות, ואם אני אמרתי שלושים שניות, הרי התכוונתי לשלושים שניות!“

את שתי המילים האחרונות השמיע הסמל בצווחה חדה, שהדיה התגלגלו בבסיס. להפתעתי, לא הציץ כל פרוץ מבוהל מחלונות המשרדים. דומה שאותה צווחה קולנית לא גרמה כל שרטת בנוף הדרום של הבסיס. חיילים מספר שהביטו בנו בשעמום לא הביעו רגשות גם בעת שהסמל פנה, לחדרתי, אלי ושאג:

— „אתה! לך יש שפע של זמן! ראיתי אותך עומד על

המשאית וממתין לך בנחת“.

בשלב זה הפכה השאגה ללחישה מפעפעת:

— „אתה מעונין בקצת טיפול אישי?“

— „חסמו לי את הדרך... לא יכולתי לדרוס אנשים“.

השמעתי תשובה בקול רפה ומיד תפסתי שגיתי משגה חמור.

— „סתום את הפה!“ נשמעה שאגת אימים. „טירונים! כל

דיבור יש לסיים במילת פניה — המפקד ואתה, טירון. הנח

את שק-החפצים על כתפך והתחל לעשות „רונדלים“ מסביב

למחלקה. ככה... יותר מהר קצת... הרם ברכיים יותר

גבוה... מצוין! הביטו בו, טירונים, זה קורה למי שמנסה

להתחכם. ימינה פנה! קדימה צעד! ואתה, טירון, המשך

לרוץ מסביב למחלקה!“

המחלקה פנתה והלכה בשלשות אל חדר התרבות, כשאני רץ

סביבה כאותו ירח המקיף את כדור הארץ במהלכו. שק-

החפצים הטלטל על כתפי וסופו שהשמיט את כומתתי ארצה.

הששתי לעצור להרימה והמשכתי לרוץ סביב המחלקה.

הגענו לחדר התרבות ושם קיבלנו רב-סמל שמסרנו בהצדעה

למפקד הפלוגה.

מפקד הפלוגה דיבר כמה דקות על הנוהג, על זיעה וסיפוק

ואף איחל לנו הצלחה. את מרבית דבריו אינני זוכר, עלבונני

בער בי, כשיצאנו נתקל בי הרב-סמל:

— „טירון, היכן הכובע שלך?”

— „הכובע נפל בזמן שרצתי מסביב למחלקה!”

סמל ברוך צץ כמתחת לאדמה.

— „הטיפוס הזה כבר התחיל לעשות צרות! חצי שעה
התמוזז על המשאית ונוסף לכך מתחצף.”

הרב־סמל בחן אותי בידידות רחמנית:

— „בני, התחלת ברגל שמאל — וזה לא טוב. רוץ מיד
למצוא את הכובע.”

הכובע לא נמצא. אלוהים, להיכן נעלם? באותו יום עדיין לא
ידעתי כיצד חפצים ללא השגחה מרימים רגליים ונעלמים.
לימים למדתי שגם גרביים מכובסות, התלויות ליבוש על
מיתרי האוהל מחייבות שמירה בלתי פוסקת — ואכסונום
תחת מנעול בכל עת שעלי לזוז מטוחר־ראיה. לעולם לא
התגברו על מכה זו של גניבות, ותשובת המפקד תמיד אחת:
„אתה אשם! תלמד לשמור על הצידוד שלך!”

ללא כובע, הובאתי בפני קצין, מפקד מחלקה. סיפרתי לו על
כל הענין. הוא קרא מיד את סמל ברוך ובנוכחותי נזף בו.
— „סמל ברוך, מדוע ארגנת לטירון הזה „רונדלים” ברגע
שהגיע לגדוד? הן נאמר בתדריך שביום הראשון אין לעשות
זאת!”

אותו רגע חגגתי את נצחוני על הסמל השגוא. אם כי הדגש
על היום הראשון נראה לי מוזר, לא תפסתי אז שקצין זה,
נציג בלתי מחוכם של עולם דרגות־הכתף, עולל לי רעה רבה.
סמל ברוך לעולם לא סלח לי על נזיפה זו. דבר זה הוברר
לי מיד כשמעתי את תשובתו.

— „טירון זה הוא יותר מדי חכם. אנחנו עוד נסבול ממנו
הרבה אם לא נשבור אותו מיד בהתחלה.”

— „טירון, קנה מיד כומתה בשק”מ”, סיכם הקצין את הויכות.
השק”מ היה סגור והרס”ר, שראני מהלך ללא כובע, איים
עלי באצבעו. כשנפתח השק”מ לא היו בו כלל כובעים למכירה.
הלכתי לשק”מ הגדול, בחוץ, ושם היו שני כובעים, ההולמים
ראשו של תינוק. לא קניתי כובע קטן, ואחרי יומיים נשפטתי
על־ידי מפקד הפלוגה. מפקד הפלוגה היה חנון ורחום. הוא
נזף בי ארוכות וגם טרח להסביר לי שלא זו הדרך. את
הסברי הארוך הוא הפסיק בטענה שאין זה שייך לנושא
המשפט. הוא פסק לי „נזיפה.”

באותו יום גנבתי כומתה. חודש ימים לא מצאו בי פסול ואז

גילו אצלי כתם חלודה באת החפירה. נקבע לי מסדר נוסף.
ניסיתי לטעון שאני בתורנות מטבח. לסמל לא היה פנאי
לשמוע אותי. כשהתלוננו על שאחרתי להתיצב במטבח
וטענתי שהיה לי מסדר נוסף, שוב לא היה פנאי לשמוע אותי
ונאמר לי שוב שאני טיפוס שלילי.

למחרת נקראתי למשפט שנית. התברר שאחד החיילים, אשר
נתפס ללא כובע, טען שאני גנבתי לו את הכובע. אם כי לא
ממנו גנבתי, אין ספק שהוא היה קצה של תגובת השרשרת
שנבעה מגניבת הכובע שלי. הודיתי באשמה. ספגתי שבעה
ימי מחבוש־על־תנאי על כל עבירה למשך חצי־שנה. עוד
בטרם אדע מאין תפתח הרעה, וסמל ברוך התלונן על שרובי
מזוהם. נזכרתי שבביקורת הוא דיבר על עודף שמן בקנה.

האם ישבת במחבוש מימך? האם נטלו ממך את הגורתך
ושרוכי נעליך? האם נקית מהראות ועשית כל עבודה מזוהמת?
האם תרגלת פעם על מסלול־המכשולים כששני שוטרים
גדודיים מריצים אותך, בחגור מלא, בעת שחבריך חוזרים
בניחותא מארוחת הערב?

אם לא עשית כל אלה, ודאי לא תדע אלו הרהורים עולים
בלב בלילות ארוכים במעצר שצחנה עזה עולה בו מריחם
של חיילים רבים בחדר אחד שאינו מאוורר כלל.

ביום חמסין ביקר המג”ד בחדר־המעצר — ונחרד. הוא שאל
לפשעי, והשבתי לו, הוא פקד להחזיק את הדלת פתוחה עד
שייעשה קריר יותר. אחרי עשר דקות פסק השוטר הגדודי
שכבר קריר, ונעל את הדלת.

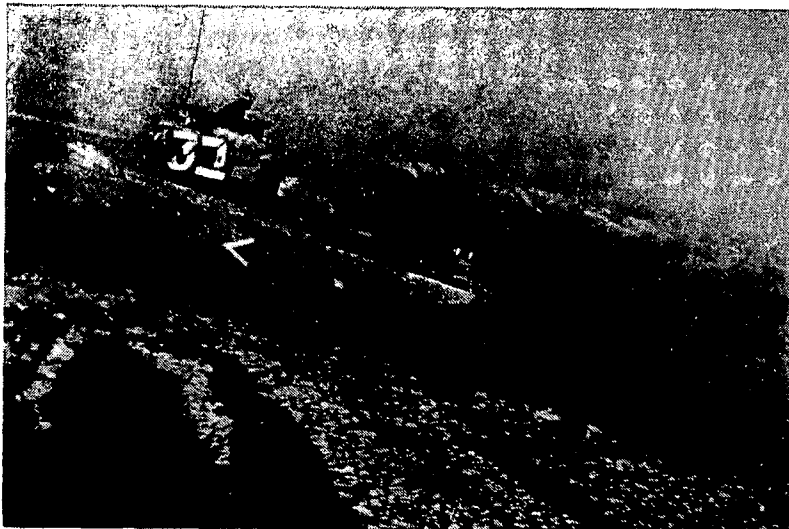
בעת שהייתי במעצר הסתפרה כל הפלוגה. אותי שכחו. הפלוגה
יצאה לחופשת שבת. אני שוחרתי מן המעצר, אך לא הייתי
מסופר. הושארתי לשבת במחנה כיון שהספר כבר לא היה.
הרב־סמל אמר ש”ככה אי־אפשר להוציאני העירה, ולגבי
טיפוס שיצא מן המחבוש — ממילא לא מגיעה לו חופשת
שבת”. באותו יום ברחתי הביתה. לא נהניתי מן השבת.
התהלכתי מודאג ומתחרט. הורי שאלו אותי בלי הרף — „איך
בגדוד?” השתמטתי מתשובה.

הלכתי להתייעץ עם חבר. הוא יעץ לי להתיצב ביום ראשון.
אקבל מחבוש על תנאי.

נשפטתי! הודיתי. מפקד הפלוגה שוחח אתי ארוכות בנושא
גליון־ההתנהגות שלי, הגרוע שבפלוגה. קיבלתי 35 ימי מחבוש
על־תנאי למשך שנה, ועל נפקדות. לאחר חודשיים נתפסתי
מחוץ לשער המחנה, כאשר יצאתי לקנות וחומוס בקיוסק
שבחוץ. השוטר הצבאי ביקש אישור שהיה מחוץ למחנה. לא
היה לי אישור כזה. נרשמה תלונה נגדי. חברים הסבירו לי
שזה יפעיל נגדי את המחבוש על תנאי ל־35 יום. „כדאי
לך לברוח ל־18 יום, ממילא תלך לכלא”. הספק כרסם בי.
באותו יום היתה לי היתרה לי היתקלות נוספת בסמל ברוך. הוא כנס
את המחלקה למסדר, ואני, שהייתי בין הראשונים להסתדר,
הבחנתי לפתע שהחגור נשמט ממטתי ואינו מונח בסדר הנכון.
ודאי אחד מחברי לאוהל, אשר רץ למסדר פגע בו לא בכונה.
ביקשתי רשות לחזור לאוהל לתקן את החגור.

— „זה לא משנה”, אמר סמל ברוך בלעג, „שמעתי שאתה
ממילא הולך לכלא ל־35 יום”.

באותו יום הסתלקתי, הסתובבתי בבית מעוצבן והסר מרגוע.
מה לעשות?

שלושה ימים הסתובבתי כצל. שיקרתי בבית שאני בחופשה. לא ידעתי מה לעשות עם עצמי והייתי במצב רוח קשה. ביום השלישי בערב נשמע צלצל בדלתי. פתחתי, לתדהמתי ראיתי את מפקד הפלוגה.

— „האם נשוחח אצלך בבית או בגיפ שלי?”

העדפתי לשוחח בגיפ. סיפרתי למפקד את סיפור המחבוש-על-תנאי ואת תלונת השוטר הצבאי. אם אלך היום ל-35 ימי מחבוש כבר לא אהיה טנקיסט. אני עלול להפסיד את כל האימון במקצועות הטנק.

— „אחד הדברים שהפליא אותי אצלך”, אמר מפקד הפלוגה, „היא העובדה שיש לך ציונים טובים בתותחנות ובמקצועות-שריון. איך משתלב טיפוס כל כך גרוע מבחינה משמעתית עם חייל הרוצה ללמוד?”

— „המפקד, האמן לי שאינני רוצה להיות גרוע מבחינה משמעתית. הצרות נדבקות אלי!”

— „טוב”, אמר המ”פ, „אני אכנס לשוחח עם הורידך.”

— „המ”פ, עשה לי טובה. זו הפעם האחרונה שאני נפקד, אני מבטיח — אל תספר להורי — זה ישבור אותם.”

המ”פ הביט בי ארוכות — „בסדר!” החליט לבסוף, „תתיצב מחר בבוקר ביחידה ותשפט.”

למחרת הובאתי לפני המג”ד. הוא הביט בי, ונוכחתי שהכל על אודותי ידוע לו. על תלונת השוטר הצבאי נשפטתי, ונמצאתי זכאי. מפקד הפלוגה טען שהחיילים יוצאים לקיוסק בחוץ ללא אישור חופשה, כידיעתו ובהסכמתו. נשמתי לרוחה. אבן אחת נגולה מעל לבי. המג”ד פתח בדיון על נפקדותי במשך שלושה ימים:

— „יש בידי דרכים מספר — האחת, לשפוט אותך ובנוסף לעונש שתקבל כעת אפעיל נגדך את 35 ימי המחבוש-על-תנאי — כל זה לא ייחשב לך כשירות צבאי, תלך לכלא לזמן ארוך. הדרך השנייה — לדחות את ביצוע גזר-הדין לאחר אימוני-הסדרה — כדי שתהיה בכל זאת טנקיסט. שמעתי שאתה רוצה להיות טנקיסט. שמעתי שמבחינה מקצועית אתה בסדר, לומד ברצינות ומגיע להישגים טובים. האם אתה מבקש את דחית ביצוע גזר-הדין לתקופת החופשה שאחרי הסדרה?”

הרהרתי. — דבר זה, משמעותו — לא להיות בבית במשך חצי שנה. השאיפה להיות טנקיסט ולהתקדם בצבא בתפקיד קרבי ניצחה.

— „כן, אני מבקש לדחות את ביצוע גזר-הדין.”

המג”ד חיך ואמר: „קיימת דרך שלישית — ובהמלצת מפקד הפלוגה החלטתי כעת לבחור בה; אני מבטל את התלונה על נפקדות. נחשוב לך את שלושת הימים כחופשה מיוחדת, ובוה סיימת את כל החופשות עד תום הסדרה. למעשה, משמעותו של דבר זה שמהיום, במשך שלושה חודשים אתה בריתוק אדמיניסטרטיבי ללא משפט, וזכור שעדיין יש לך 35 ימי מחבוש-על-תנאי למשך שנה, על בריחתך הראשונה. האם אתה מוכן לזה?”

— „כן, המג”ד!”

— „יפה”, אמר המג”ד, „רוץ לאימונים והשלם את מה שהפסדת.”

הוסיף מפקד הפלוגה:

— „אל תחשוב שיהיה לך קל כשכולם ייצאו לחופשה. אבל, תחזיק מעמד. אם יהיו בעיות, תכנס אלי לפני שאתה עושה שטויות. אני מקיים דלת פתוחה לחיילים כל שעות היממה — תוכל תמיד להיכנס לראיון.”

— „אין לי צורך בראיונות, המ”פ, אמרתי, „תודה לך! אני אהיה בסדר.”

כפי שאתם רואים, עמדתי בדבורי — וכבר עברה מחציתה של הסדרה. אבל אני טוען היום שמשוה כאן אינו בסדר. לא כל הצרות היו באשמתי. באתי לגדוד עם רצון להיות טנקיסט, ואינני יכול לתפוס איך זה קרה שרק בנס לא הפכתי לטיפוס של בית-כלא.

**

למחרת, בהיותי לבוש ללא דופי, עברתי את שבט בקורתו של הרב-סמל, הבחנתי במבטו המחייך של המג”ד.

— „אמור לי”, אמר המג”ד, „תסכים אתי שיש בפלוגה עשרות חיילים שעדיין גליון-ההתנהגות שלהם נקי, איך תסביר זאת?” המג”ד קלע אל שאלה שמטרידה אותי כל הזמן. מדוע דוקא לי קרו כל הצרות? הטענה שסמל ברוך נטפל אלי אינה רצינית ואינה מהוה תשובה. הרהרתי בחיילים מספר שגליון ההתנהגות שלהם נקי, ניתחתי את אופים ורמתם — ופתאום הבריקה לי תשובה.

— „המג”ד, לא הייתי רוצה שתקבל את דברי כהתפארות, אבל רוב החיילים בעלי הגליון הנקי נראים לי כחיילים פחות טובים, למרות שאין ספק שהם יותר ממושעמים וציתניים. האם זו יכולה להיות תשובה?”

המג”ד פרץ בצחוק ופטר אותי בטפיחת כתף —

— „עדיין יש לך הרבה הרבה ללמוד כדי לשפר את הרמה, בתותח הנ”ט בטוח 1400 במסלול הבוחן ירית תוך 10 שניות, וזה גרוע אם כי פגעת בכדור ראשון.

— „המג”ד, הירי החשמלי לא פעל — יריתי במכני.”

— „זה שייך להכנת הטנק לפעולה וזו אשמתיך. להתראות!”